

Hogyan nyúlhatja le a hitelezők pénzét felszámoláskor a NAV? (2013.03.09)

Sajnos a felszámolás alatti adóellenőrzések mindenféle szakmai és személyi kontroll nélkül zajlanak. Ezen adóhatósági eljárások célja egyértelműen a hitelezők, illetve a mögöttes felelősségűek megkárosítása. Ezekben az ellenőrzésekben az adóhatóság kénye-kedve szerint állapít meg adóhiányt. Nincs fék, nincs ellensúly. A felszámolás kezdő időpontjától a gazdasági társaságot képviselő felszámolónak nem fűződik jogi érdeke ahhoz, hogy az adóellenőrzés megállapításait cáfolja. A hitelezők, illetve az adó megfizetésére kötelezett személyek pedig nem jogosultak fellépni saját maguk érdekében. E körben azonban most az Alkotmánybíróság közbeszólt.

Egy vállalkozás végelszámolással szűnhet meg, ha a vállalkozás vagyona fedezi a vállalkozással szembeni követeléseket. Felszámolásra akkor kerül sor, ha a vállalkozás vagyona már nem elégséges a hitelezői igények kielégítésére. Két esetet kell megkülönböztetnünk. A Bt-k, egyéni vállalkozók saját magánvagyonukkal is korlátlanul felelősek a vállalkozás tartozásaiért. Így a vállalkozás tartozásaiért a Bt. beltagja illetve az egyéni vállalkozó magánszemélyként köteles helytállni. A Kft-k, részvénytársaságok tulajdonosai csak a cég rendelkezésére bocsátott pénzüik összegéig, korlátozottan felelősek. Tehát a felszámolási eljárásban az egyéni vállalkozók, Bt-k esetében a vállalkozás felosztható vagyona kiegészül a tag magánvagyonával is. A felszámolás megkezdése után az adóhatóság gyakran kezdeményez adóellenőrzést. A felszámolási eljárás alatt csak a felszámoló képviselheti a vállalkozást, a korábbi tagok, illetve a vállalkozás hitelezői nem. A felszámolónak semmilyen jogi érdeke nem fűződik ahhoz, hogy az adóellenőrzés megállapításait cáfolja. Így az adóhatóság szabadon garázdálkodhat. Meg is teszi.

Miért van olyan nagy behajthatatlan kintlévősége a NAV-nak?

A felszámolás alatt lévő vállalkozással szemben megállapított adóhiány, bírság sorrendben megelőzi a hitelezők követelését. Ezért az adóhatóság ilyen esetekben olyan mértékű adóhiányt állapít meg, hogy a felosztható vagyon nagy része őt illesse meg. Természetesen ennek döntő része behajthatatlan lesz, de arra alkalmas, hogy a követelésükre váró hitelezőket teljesen kismizmizze a NAV. Az adóhatóságnak a jogszabályok sem jelentenek akadályt. Álljon itt erre egy példa: **A társaság 2010-ben 40 millió forint névértékű saját részvényt vásárolt piaci áron, 200 millió forint vételárért, majd ezeket eladta a társaság egy vezető tisztségviselőjének 45 millió forintért. A részvények az adásvételi szerződés megkötése napján kerültek vevő tulajdonába, ám a vevő nem fizette ki ezeket.** A felszámolás megkezdése után jött az adóhatósági vizsgálat. Az nyilvánvaló volt, hogy piaci ár alatt került értékesítésre a részvénycsomag, ráadásul az ellenértéke sem lett megfizetve. De ki jutott

jövedelemhez és mi a jövedelemszerzés jogcíme? Az adóhatóság jogsértő módon az Sza törvény 77/A. § (2003-2011- ig hatályos) kifejezett tiltó rendelkezése ellenére természetbeni juttatásnak minősítette a részvény átruházási ügyletet. (sza tv. 77/A.§ **„Az értékpapír formájában megszerzett vagyoni értékre a természetbeni juttatásokra vonatkozó rendelkezéseket nem lehet alkalmazni”**). De az adóhatóság úgy gondolta, neki mindent szabad, hiszen úgyse ellenőrizheti senki. Ennek következtében az adóhiányt a NAV (APEH) nem a magánszemély terhére állapította meg, hanem természetbeni juttatás jogcímen a vállalkozást kötelezte jelentős összegű szja és egészségügyi hozzájárulás megfizetésére. Ezáltal a hitelezők hoppon maradtak.

Van-e jogorvoslati lehetőség?

Az Art. 141/A.§ (1) bekezdése csak azt teszi lehetővé, hogy a mögöttes felelősséggel bíró tag, például Bt beltag, a jogerős döntéssel szemben felügyeleti intézkedés iránti kérelmet nyújtson be. Ilyen jogosultság a hitelezőket nem illeti meg, annak ellenére, hogy az adóhatóság jogerős adó-megállapítása „beterpeszkedik” a hitelezői követelések elé, lehetetlenné téve a jogos hitelezői igények kielégítését a maradék vagyonból. Jogi nonszensz, hogy az a személy, aki az eljárás végén a sok esetben jogsértő módon megállapított adó megfizetésére kötelezett, az nem élhet jogorvoslati lehetőséggel az adóigazgatási eljárás során, pusztán annak befejezése után. Így gondolta ezt az Alkotmánybíróság is.

Hogyan döntött az AB Bt beltag esetében?

Az Alkotmánybíróság 9/2013 (III.6.) AB határozatában kifejtette, hogy *„az adó megfizetésére gazdasági társaság helytállni köteles tagjaként kötelezett személy a gazdasági társaság felszámolása során indult adóhatósági ellenőrzési eljárásban gyakorolhassa az adózót megillető azon jogokat, amelyek lehetővé teszik, hogy a helytállási kötelezettségét érintő adótartozás jogalapját és összezszerűségét vitathassa. Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint „mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti”. Mivel ezekben a hatósági, illetve bírósági eljárásokban nem járhat el ügyfélként, illetve félként a mögöttes felelős személy, így ezekben az esetekben a helytállási kötelezettségét kiváltó határozatokkal szemben semmilyen jogvédelmi eszközt nem vehet igénybe.”* Az Alkotmánybíróság döntése alkalmas lehet arra, hogy felhívja a figyelmet egy létező megoldatlan problémára, de nem oldja meg a hitelezői érdekek védelmét. A hitelezők továbbra is csak partvonalon kívülről figyelhetik, hogyan viszi el pénzüket a NAV-cunami.

Mi lenne a megoldás?

A jogalkotó megpróbálkozott már a kötelező szakmai képviselt fogalmának bevezetésével, ám ezt tartalommal nem töltötte fel. Először a szakmai képviselt fogalmát kellene tisztázni. Jelenleg az Art. nem tesz különbséget szakmai képviselt terén az ügyvéd, adószakértő, adótanácsadó, okleveles adószakértő között. Pedig az ügyvéd nem adózási szakember (nem is kötelezett adóügyi továbbképzésre). Az adószakértő sem adózási szakember, pusztán saját magáról állítja, hogy ért az adóügyekhez, van benne gyakorlata. Adózási végzettsége csak az adótanácsadónak (2 év OKJ képzés) és az okleveles adószakértőnek van (3 év OKJ képzés). Először is az Art. 7.§ (6) bekezdésében szereplő kötelező szakmai képviseltet ki kellene terjeszteni a felszámolási eljárás alatt indított adóellenőrzési eljárásokra is. E körben viszont a szakmai képviselt ellátását csak okleveles adószakértő végzettségű láthatná el. Ez történhetne a felszámoló által felkért igazságügyi adó- és járulékszakértő kirendelésével. Ehhez viszont nélkülözhetetlen lenne a 9/2006. (II. 27.) IM rendelet módosítása. A 10. melléklet adó- és járulék szakterület képesítési feltételei közül törölni kellene a „b” pontot, az adószakértői tevékenységre jogosító engedélyt. Jelenleg ugyanis az adózási végzettség nélküli önjelölt szakértők kategóriájába tartozó adószakértők között nagyon sok volt NAV (APEH) alkalmazott van, aki azzal támasztja alá „szakértelmét”, hogy én a NAV (APEH) -nál dolgoztam. Ha a 9/2006. IM rendelet jelenlegi formájában továbbra is lehetővé tenné az adózási végzettség nélküli volt NAV (APEH) dolgozók kirendelését adóügyekben, akkor a felszámolási eljárásban a hitelezők „cseberből vederbe” kerülnének. A hatékonyan, szakszerűen képviselt hitelezői érdek gátat jelenhetne az adóhatósági önkénynek. A jelenlegi gyakorlat is akadálya lehet a gazdasági kibontakozásnak. A még talpon maradt vállalkozások a körbetartozási lánc egy kihulló eleménél a jelenlegi gyakorlat szerint keresztet vethetnek kintlévőségükre. Ez adott esetben a lánc végén lévő kisvállalkozók (egyéni vállalkozók, bt-k) felszámolásához vezethet. A teljes ellehetetlenülést okozza, hogy ilyen esetekben az adóhatóság még a magánvagyonukra is ráteheti a kezét, minden jogszabályi, szakmai kontrol nélkül. Némi reményt jelent a hivatkozott Alkotmánybírósági döntés. További remény jelenthetne az adózási szakma megtisztítása az önjelölt szakértőktől. Ehhez mindössze két apró lépésre lenne szükség: az adószakértők azonnali törlése az igazságügyi adó- és járulék szakértők közül, illetve az adószakértő igazolvánnyal rendelkezők számára törvényileg előírni, hogy csak az „adóasszisztens” titulust használhatják. Az adószakértő titulus csak az adótanácsadók és az okleveles adószakértő gyűjtő megnevezése lehetne.

Angyal József okleveles adószakértő (36/209-429-386) www.angyalado.hu